

HUNGARY

INDUSTRY
LABOR

M.J.
21 August
I./7000

Sabotage and Accidents in the "Mátyás Rákosi"

Tool Factory.

SOURCE MUNICH: A 19-year-old toolmaker who up to his flight on 5 June 1952, worked at the "Rákosi Works" in BUDAPEST-CSEPEL. He crossed the border illegally near HEGYESHALOM and came via VIENNA, LINZ, and SALZBURG to MUNICH on 3 August 1952. This report is based on his own observations and experiences.

DATE OF OBSERVATION: 28 April 1952 - 5 June 1952.

* * *

A CSEPEL-i Rákosi Mátyás Művek szerszámgépgyárában, ahol mint szerszámlakatos dolgoztam, 1952 április hó 28-án nagy tűzvész pusztított. A gyár munkásai éppen ebédszünetet tartottak, amikor a tűzriadó elhangzott. Mi is ki-siettünk az udvarra és láttuk, hogy az üzemanyagraktárból hatalmas lángok csapnak fel az égre. A raktárban nagymennyiségű olajat is tároltak, amely azonnal lángralobbant. A tűzfolyamként szerteömlő égő olaj nemcsak az oltást nehezítette meg, hanem veszedelmesen terjeszkedett a készáru raktár felé is, melyben nagyértékű exportra szánt árut tároltak.

A gyári tűzoltóság a helyszínen összetódult munkások segítségével mindent elkövetett, hogy a tüzet sikerüljön lokalizálni, de erőfeszítésük hiába bizonyult, mire a BUDAPEST-i Központi Tűzértség kérésére csége kiérkezett, már a készáru raktár is lángolban állott. Többórai hiábavaló oltási munkák után csak üszkös romok maradtak vissza és mind a két raktárépület porig égett. A kár többmillió forint-ra volt becsülhető, nagymennyiségű, nehezen beszerezhető olaj és más értékes kenőanyag, valamint éppen a hónap vége lévén, nagymennyiségű exportra szánt szerszámgép lett a lángok martalékává.

A tűz oltása során a rendőrség és a gyári üzemi őrség teljesen lezárták a színhelyet és senki sem távozhatott addig a gyárból, amíg az ÁVH az első helyszíni vizsgálatot meg nem ejtette. A vizsgálat eredményeképpen mintegy 120 munkást, akik az oltásban is résztvettek és pechjükre utána a tűz színhelyének közelében lévő csomagoló épületében vecődtek össze, hogy kipihenjék az oltás fáradalmait, teherautókra rakták és fegyveres ÁVH kíséret mellett elszál-

/more/

HUNGARY

/cont'd/

litották. Az elhurcolt munkások közül 1952 június 5-ig, szökéséig, egy sem jött még vissza és senki sem tudott sem hol-létükről, sem további sorsukról. Bár a tüzeset utáni legközelebbi üzemi gyűlésen azt közölték velünk, hogy a tűz szabotázsból keletkezett, meggyőződésem, hogyha ez igaz, a valódi tetteket nem igen sikerült kézrekeríteniük.

Napirenden vannak a szerszámgépgyárban a halálos kimenetlű balesetek is. Így például 1952 május 10-én a nagy-műhelyben a mozgásban lévő daru láncja elszakadt és a lezuhanó nagysúlyú gép négy munkást azonnal megölt, többeket pedig súlyosan megbebesített.

Az azonnal lefolytatásra került helyszíni vizsgálat eredményeként a darukötözőt letartóztatták, reáhárítva a felelősséget azzal, hogy neki tudnia kellett volna, hogy mi a darunak a teherbíróképessége. A szerencsétlen darukötöző tudta is ezt, de a műhelyfőnök utasítására volt kénytelen a teherbírási határt figyelmen kívül hagyni, amit ha nem teljesített volna, szabotázs vádjával ugyancsak börtön várt volna rá. A gyár embertelenül gondolkozó vezetőire mi sem jellemzőbb, mint az, hogy a régi darut kijavítása után megint üzembe állították és újból ugyanolyan tulsúlyos gépeket, munkadarabokat szállítottatnak vele, mint azelőtt, bár teherbíróképességének emeléséről nem gondoskodtak, mert akkor több lenne a daru áramfogyasztása.

EVAL. COMMENT: The serious accident under reference in paras 1-3 of above report has already been rumored by a previous different source, which however, put its date somewhat earlier /end March-beginning of April 52/ and connected it with other similar accidents /see for example Item No. 4276/52 on the fire which seriously damaged the UJPEST-Táncsics leather factory/. No confirmation available in our files on the case referred to in the last two paras of above report but they appear to be rather typical ones in view of the general carelessness concerning labor safety devices in Hungarian factories often complained about by the press /especially the Népszava/; the regime's propaganda claims that after the recent speech of HORVÁTH Lárton /See Szabad Nép of 29 June 1952/, a new and better era is to start in this respect.-